

Základní přehled tepelně izolačních materiálů

Zateplení rodinného domu se v dobách neustále rostoucích cen energií stává velice výnosnou investicí, kterou lze ušetřit více než 40% z celkového množství energie využitě na vytápění domu. Otázkou zůstává, jaký materiál k zateplení použít. Doby, kdy existovaly dva typy izolací, jsou nenávratně pryč a na trhu se objevilo nepřeberné množství nových materiálů. Jaké jsou ale jejich vlastnosti? Jaké jsou jejich výhody a nevýhody? Přečtěte si následující článek a snad budete o něco moudřejší.

Extrudovaný polystyren (XPS)

Extrudovaný polystyrén se vyrábí v mnoha druzích dle pevnosti v tlaku. Oproti pěnovému polystyrénu ho poznáte tak, že se při rozlomení nedrolí na jednotlivé kuličky. **XPS** je jedním z mála izolací, které jsou nenasákavé, proto lze použít v místech s vyšší vlhkostí. Tento materiál vyniká i tím, že nemá snahu smršťovat se do nenapěněného stavu.

Výhody a nevýhody extrudovaného polystyrenu

Výhody

Vysoká pevnost
Snadná opracovatelnost
Široká možnost použití
Lepší mechanické vlastnosti než
pěnový
polystyrén (EPS)
Velmi nízká nasákavost
(vhodný i do míst s trvalou vlhkostí)
Nízká hmotnost
Bez objemových změn

Nevýhody

Citlivý na vyšší teplotu (+75°C)
Citlivý na organická rozpouštědla
Neekologický materiál
Cena

Pěnový polystyren (EPS)

Pěnový polystyrén je u nás, zejména díky své ceně, jedním z **nejrozšířenějších materiálů**. Vyrábí se dvěma způsoby – **vypěňováním do forem**, nebo **řezáním z vypěněných kvádrů**. Zejména druhý typ má několik špatných vlastností. První z nich je smršťování do původního nenapěněného stavu. Tyto tvarové změny jsou závislé na teplotě a čase, který uběhnul od výroby. Pokud pěnový polystyren po vypěnění ležel nějakou dobu ve skladu a až poté byl rozřezán na desky, měly by být tvarově stabilizované.

Dalším **problémem jsou vysoké teploty** (+70°C). Čím vyšší teplota, tím více se materiál stáhne. Proto se nedoporučuje používat na zateplování tmavých fasád orientovaných ke slunci.

Značení pěnového polystyrenu

Tento typ polystyrenu se označuje např. EPS 100 Z, kde číslo značí pevnost v tlaku v kPa (50, 70, 150, 200 až 250) a písmena (Z,S,F) označují typ použití:

- **Z** - základní - nízká přesnost desek (podlahy)
- **S** - stabilizovaný (střechy)
- **F** - fasádní - vysoká přesnost desek - tolerance max. 2 mm (kontaktní zateplování)

Výhody a nevýhody pěnového polystyrenu

Výhody

Snadná opracovatelnost
Nízká hmotnost
Cena

Nevýhody

Citlivost na teplotu (+70°C)
Stárnutí materiálu
Objemové změny
Rozpustný organickými rozpouštědly
Citlivý na vlhkost
Malá odolnost v tlaku
Hořlavý
Neekologický materiál

Polyuretan (PUR)

Polyuretan je umělý materiál s **velice dobrými izolačními vlastnostmi**. Používá se ve formě měkké polyuretanové pěny (molitanu), anebo tvrdé polyuretanové pěny (PUR). Ve stavebnictví se používá výhradně tvrdá polyuretanová pěna.

Můžete si ji koupit jako **jednosložkovou** dodávanou v deskách a různých tvarovkách, nebo jako **dvousložkovou** pro aplikaci přímo na místě. Tento materiál dobře snáší teploty mezi -50° až 130°C

Výhody a nevýhody polyuretanu

Výhody

Vysoká pevnost
Široké možnosti použití
Dobrá přilnavost k podkladu
Odolný vůči většině organickým rozpouštědlům, kyselinám a louhům

Nevýhody

Neekologický
Citlivý na UV záření (nutný nátěr)
Cena

Minerální a skelná izolace

Minerální a skelná izolace jsou velice podobné produkty. Při výrobě minerální vlny je obvykle prvotní surovinou čedič, zatímco skelná vlna je vyráběna z křemičitého písku a dalších sklotvorných příměsí. Výhodou je **odolnost vůči vysokým teplotám a malá tepelná roztažnost**, která snižuje riziko vzniku trhlin fasád vlivem teplotních změn. Předností minerální izolace také **nízký difúzní odpor**, izolace je propustná pro prostup vodní páry a dům tak může lépe „dýchat“.

S těmito materiály se i dobře pracuje, protože se velice snadno tvarují. Při práci se skelnou vatou nezapomínejte na ochranné pomůcky, protože ostrá a tenká vlákna velice snadno pronikají do kůže, kde způsobují záněty.

Minerální a skelné izolace nejsou vhodné do míst s vysokou vlhkostí. Při styku s vodou totiž úplně ztrácejí veškeré tepelně technické parametry, což klade vysoké nároky na kvalitu provedení.

Pozor při nákupu - existuje totiž široký sortiment výrobků se specifickými vlastnostmi podle použití (stropy, střechy, příčky, podlahy, fasády...). Chybná volba nebo špatné umístění může vést až ke ztrátě veškerých technických vlastností

Výhody a nevýhody skelné izolace

Výhody

Dobré zvukově izolační vlastnosti
Nízký difúzní odpor
(dobrý prostup vodních par)
Odolnost vůči vysokým teplotám
(+300°C)
Malá tepelná roztažnost
Tvarovatelnost
Nehořlavé
Odolnost vůči hmyzu a hlodavcům
Široká oblast použití
Nízká hmotnost

Nevýhody

Náročné na kvalitu provedení
Vysoká nasákavost
(nevhodné do míst s vysokou vlhkostí)
Horší komfort při zabudování
Respirabilní
Cena

Výhody a nevýhody minerální izolace

Výhody

Dobré zvukově izolační vlastnosti
Nízký difúzní odpor
(dobrý prostup vodních par)
Odolnost vůči vysokým teplotám
(+300°C)
Malá tepelná roztažnost
Tvarovatelnost
Nehořlavé
Odolnost vůči hmyzu a hlodavcům
Široká oblast použití

Nevýhody

Horší komfort při zabudování
Vysoká nasákavost
(nevhodné do míst s vysokou vlhkostí)
Náročné na kvalitu provedení
Vyšší hmotnost
Respirabilní
Cena

Pěnové sklo

Pěnové sklo se vyrábí napěněním skloviny pomocí práškového uhlí, které mu dává charakteristickou černou barvu. Jedná se o mimořádně odolný materiál, který velice dobře snáší vysoké teploty, zatížení tlakem i agresivní prostředí (chemikálie, plísně...). Navíc je zcela vodo a parotěsné, takže ho můžete použít v místech s trvalou vlhkostí. Jeho nevýhodou je snad jen vysoká cena, která brání širšímu použití.

Výhody a nevýhody pěnového skla

Výhody

Vysoká pevnost v tlaku
Nenásákavé (vodotěsné)
Biologicky a chemicky odolné
Snadná opracovatelnost
Nehořlavé
Dlouhá životnost (nerozkládá se)

Nevýhody

Odolnost vůči vysokým teplotám
Velmi vysoký difúzní odpor
(nepropustné vodním parám)
Nepružné
Cena

Příklady tepelně izolačních vlastností vybraných tepelně izolačních materiálů

Materiál	Součinitel tepelné vodivosti λ [(W/m.K)]	Faktor difúzního odporu μ [(kg/m ³)]	Objemová hmotnost [(kg/m ³)]	Měrná tepelná kapacita c [(J/kg.K)]
Extrudovaný polystyren (XPS)	0,032 - 0,035	100 - 200	25 - 30	2060
Pěnový polystyren (EPS)	0,039 - 0,043	40 - 67	25 - 30	1270
Pěnový polyuretan, měkký (molitan)	0,048	2,5	35	800
Pěnový polyuretan, tvrdý (PUR)	0,024 - 0,032	150 - 200	30	1500
Minerální vlna, lisovaná	0,054 - 0,095	5 - 12	150 - 350	1150
Skleněná plst'	0,046 - 0,05	2,5	15 - 35	940
Pěnové sklo	0,06 - 0,069	parotěsné	120 - 165	840

Výhody a nevýhody uvedených materiálů jsou pouze obecné, mohou se v závislosti na výrobci lišit.

Malý slovníček pojmů

Tepelný most

Místo, kde dochází k zvýšenému úniku tepelné energie, např. překlady, ostění oken, železobetonové věnce apod. V zimě má tepelný most v interiéru chladnější povrch než okolní konstrukce, v exteriéru naopak teplejší povrch než okolní konstrukce. Cílem je zamezit úniku tepla, tzn. přerušit tepelného mostu.

Součinitel prostupu tepla U [$W/(m^2.K)$]

Udává tepelně izolační vlastnosti jednotlivých konstrukcí. Čím nižší hodnota U , tím má konstrukce lepší tepelně izolační vlastnosti. Součinitel U je dán vztahem $U=1/R$ (příklad: pěnový polystyren má tepelný odpor $R=5 m^2K/W$, součinitel prostupu tepla má potom hodnotu $U=1/5=0,2 W/(m^2.K)$).

Tepelný odpor vrstvy, konstrukce R ($m^2.K/W$)

Schopnost materiálu, konstrukce zadržet teplo. Čím vyšší hodnota R , tím lépe materiál izoluje.

Součinitel tepelné vodivosti λ ($W/m.K$)

Schopnost materiálu vést teplo (za jakou dobu projde teplo daným materiálem). Čím nižší hodnota λ , tím lépe materiál izoluje (tím nižší je rychlost prostupu tepla).

Difúzní odpor zdiva R_d a faktor difúzního odporu μ

Schopnost zdiva propouštět vodní páru. Čím nižší je hodnota R_d , tím konstrukce lépe dýchá. Čím nižší hodnota μ , tím konstrukce lépe dýchá. Hodnota difúzního odporu je dána vztahem $R_d = \mu \cdot d$, kde d je tloušťka zdiva v metrech, například: 0,1 m tlustá stěna z plných cihel (μ plné cihly=0,9) $R_d = 0,1 \cdot 9 = 0,9$.

Akumulační schopnost konstrukce

Schopnost konstrukce ukládat teplo. Konstrukce tak napomáhá udržet přirozené klima v interiéru. Akumulační schopnost v teplých dnech zabraňuje přehřátí, v chladných dnech vychladnutí. Obecně, čím větší tepelný odpor R konstrukce, tím má horší akumulační schopnost. Teplo lépe akumulují masivnější (těžší) materiály, např. plné pálené cihly mají lepší akumulační schopnost než pórobetonové tvárnice.

Objemová hustota kg/m^3

Hustota materiálu. Vypočítává se poměrem hmotnosti k objemu tělesa.

Měrná tepelná kapacita c (J/kg.K)

Množství tepla, které je potřeba dodat 1kg materiálu, aby se ohřálo o 1°C . Čím nižší c , tím méně tepla potřebuje materiál k ohřátí.